

Úloha VI.2 ... dýchej zhluboka

2 body; (chybí statistiky)

Mág Šedomil oslavil sté narozeniny již před drahnou dobou a začíná se pomalu obávat, že ho Smrt počítá svou dlouhou odkládanou návštěvou. Rozhodne se proto, že se nechá zatlouct do kouzelné truhly, kam se k němu Smrt nedostane. Bohužel zapomněl řemeslníkům říci, aby přidali dýchací otvory. Vzduch v truhle zaujímá objem $V_0 = 400\text{l}$, objemový zlomek kyslíku je $\varphi_0 = 0,21$. Při každém nádechu a výdechu se zužitkuje pouze $k = 20\%$ objemových kyslíku v dechovém objemu $V_d = 0,5\text{l}$. Dechová frekvence mága po uzavření truhly postupně roste podle vztahu $f(t) = f_0\varphi_0/\varphi(t)$, kde $f_0 = 15\text{ dech}\cdot\text{min}^{-1}$ je počáteční dechová frekvence a $\varphi(t)$ objemový zlomek kyslíku v čase t . Určete, za jak dlouho si pro Šedomila přijde Smrt, jestliže minimální obsah kyslíku ve vzduchu potřebný pro přežití je $\varphi_s = 0,06$.

DARK IN HERE, ISN'T IT? (Aneb Mirek a jeho kamarád Smrt.)

Najprv si rozmyslíme, že pri dýchaní sa typicky vymieňa jedna molekula vzdušného O_2 za jednu molekulu CO_2 (vodnú paru zanedbáme) a všetko prebieha pri konštantnej teplote. Podľa stavovej rovnice ideálneho plynu sa vtedy nemení tlak a látkové množstvo plynu bude vždy priamo úmerné jeho objemu, stačí nám teda počítat s objemami namiesto látkových množstiev.

Pri jednom nádychu sa do mágových pľúc dostane kyslík s objemom $V_{k,d} = \varphi V_d$; objem spotrebovaného kyslíku pri jednom nádychu a výdychu je $kV_{k,d}$.

Zoberme si teraz časový interval $[t, t + \Delta t]$ – čas Δt by mal byť dostatočne krátky na to, aby sa počas neho príliš nemenil objemový zlomek kyslíku. Za ten čas sa mág nadýchne $f(t)\Delta t$ -krát a pri tom spotrebuje kyslík o objeme

$$\Delta V_k = f(t)\Delta tkV_{k,d} = f_0 \frac{\varphi_0}{\varphi(t)} \Delta tk\varphi(t)V_d = (f_0\varphi_0kV_d)\Delta t.$$

Všimnime si, že aj keď sa frekvencia dýchania s časom mení (alebo skôr vďaka tomu ako sa mení), ΔV_k je priamo úmerné Δt , objem kyslíku v truhle teda klesá lineárne s časom:

$$V_k = V_{k,0} - f_0\varphi_0kV_d t = \varphi_0 V_0 - f_0\varphi_0kV_d t,$$

kde sme vyjadrili objem kyslíku na začiatku $V_{k,0}$ pomocou objemového zlomku ako $V_{k,0} = \varphi_0 V_0$.

Hľadáme čas t_s , kedy V_k klesne na hodnotu $\varphi_s V_0$. Ten už vyjadríme ľahko:

$$t_s = \frac{V_0(\varphi_0 - \varphi_s)}{V_d\varphi_0fk} \doteq 190\text{ min}.$$

Jakub Šafin
xellos@fykos.cz

Fyzikální korespondenční seminář je organizován studenty MFF UK. Je zastřešen Oddělením pro vnější vztahy a propagaci MFF UK a podporován Ústavem teoretické fyziky MFF UK, jeho zaměstnanci a Jednotou českých matematiků a fyziků.

Toto dílo je šířeno pod licencí Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Pro zobrazení kopie této licence, navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.